

Nieuwsbrief

Jaargang 15 – nummer 3 – December 2025

Benchmark Gemeentelijk Groen

Klantendag 2025, Programma, Resultaten benchmark gemeentelijk groen 2024, Workshop 1: ervaringen online aanleveren data en interactieve rapportage, Biodiversiteit en ecosysteemdiensten in wegbermen in een veranderend klimaat, Resultaten enquête biodiversiteit gemeenten, Basiskwaliteit Natuur Gebouwde Omgeving, Sturen op biodiversiteit in de openbare ruimte: de Biodiversiteitsmaatlat, Workshop 2: Bevorderen biodiversiteit en monitoren daarvan, De QUIZ

Nieuwsbrief

De Nieuwsbrief Benchmark Gemeentelijk Groen geeft informatie over het project Benchmark Gemeentelijk Groen en ander onderzoek dat wordt uitgevoerd door Wageningen Environmental Research (WENR) en Wageningen Universiteit op het gebied van groenbeheer. De nieuwsbrief is gratis.

BGG

De Benchmark Gemeentelijk Groen (BGG) bevat kengetallen over gemeentelijk groen en groenbeheer. Met behulp van de benchmark kunnen gemeenten hun prestaties op het vlak van groenbeheer vergelijken met andere gemeenten. Daarnaast biedt de BGG aan groenbeheerders tal van mogelijkheden elkaar te ontmoeten en van gedachten te wisselen over groen en groenbeheer.

Contact

Als u meer informatie wilt over de nieuwsbrief of de Benchmark Gemeentelijk Groen dan kunt u contact opnemen met:

Ir. Joop Spijker
Joop.Spijker@wur.nl
0317 - 484 990

Of kijk op de website:

benchmarkgroen.nl

Benchmark Gemeentelijk Groen

Het jaar 2025 was een mooi jaar

Afgelopen jaar was een goed jaar voor de Benchmark Gemeentelijk Groen. Het aanleveren van de data ging dit jaar voor het eerst met de digitale tool in plaats van de vroegere Excel-file. Op de laatste Klantendag kwam bij de terugblik naar voren dat zo'n beetje iedereen dit een verbetering vond.

De algemene rapportage van de Benchmark verscheen, zoals elk jaar eind oktober. Naast de complete gegevens van de benchmark van 2024, komt er ook een hele mooie reeks beschikbaar van de ontwikkelingen van het gemeentelijk groen over de afgelopen decennia.

Ook de gezamenlijke bijeenkomsten waren succesvol. Op vrijdag 23 mei hadden we een interessant excursie in Nijverdal (gemeente Hellendoorn). Terwijl we in eerdere jaren meestal te gast waren bij grote gemeenten, zoals Arnhem, Utrecht, 's-Hertogenbosch) waren we dit jaar te gast bij een kleinere gemeente. Mooi te zien, dat ook in kleinere gemeenten het groen wordt aangelegd voor een breed scala aan uitdagingen. Zo wordt de stadsbeek bovengronds gebracht en is de vroegere Rijksweg die dwars door Nijverdal verliep deels veranderd in een groene oase. Ook bijzonder is het dakpark boven de tunnel waar de spoorlijn en de N35 onderdoor geleid zijn. Maar dit staat natuurlijk allemaal uitgebreid beschreven in de Nieuwsbrief van juni van dit jaar.

En ook de Klantendag was goed bezocht. In deze nieuwsbrief leest u daar meer over.

Dit jaar wil ik het Voorwoord afsluiten met een overdenking:

Overdenking

door Joop Spijker (BGG)

Nu het einde van het jaar nadert, lees je her en der vaak de eerste twee regels van een in 1806 door Rhijnvis Feith geschreven gezang.

Uren, dagen, maanden, jaren

Vliegen als een schaduw heen.

Dit is een zin die het gevoel van vergankelijkheid passend bij deze tijd van het jaar mooi weergeeft.

Het vervolg van het eerste couplet van het lied is minder bekend. En dat is jammer, want welbeschouwd geven deze strofen het nut van benchmarken aan.

Ach! wij vinden, waar wij staren,

Niets bestendigs hier beneên!

Op den weg, dien wij betreden,

Staat geen voetstap, die beklijft:

Al het heden wordt verleden,

Schoon 't ons toegerekend blijft!

Zoals ik dit lied lees, helpt het benchmarken ons ontzettend. Dankzij een goede benchmark beklijven onze voetstappen. We kunnen dankzij de benchmark terugkijken en er weer van leren. En we kunnen het ook in het perspectief plaatsen van hoe anderen deze voetstappen gespoord hebben. Zo bezien kan de benchmark er aan bijdragen dat het groenbeheer in de gemeente op een positieve manier 'toegerekend blijft'

Tot zo ver mijn poging tot een 'exegese'. U heeft vast wel gemerkt dat ik hier niet bedreven in ben, maar ik had wel een oom die dominee was. 😊

Tenslotte wens ik een ieder een goede jaarafsluiting toe en alvast een goede start van het komende nieuwe jaar.

Joop Spijker
Projectleider Benchmark Gemeentelijk Groen

Rondleiding over de campus.

Klantendag Benchmark Gemeentelijk Groen 2024

Eén keer per jaar organiseert het projectteam BGG samen met de klantenraad een klantendag. In 2025 was dat in Omnia. Omnia is het nieuwe ultra duurzame congres- en vergadercentrum van Wageningen University & Research. De belangstelling was weer groot, mede door het hoofdthema van de dag: biodiversiteit.

Programma

- 09:30 Inloop met koffie/thee en gebak
- 10:00 Opening (Vivienne van Sante, Anhem)
- 10.10 Presentatie uitkomsten benchmark (Anjo de Jong, BGG)
- 10.50 Koffie/thee
- 11.05 Workshop 1: Ervaringen met online aanleveren data en ontvangen van interactieve rapportage (Joop Spijker, BGG en Erik Bakker, KR)
- 11.45 Klimaatverandering en betekenis voor o.a.: bermbeheer, biodiversiteit en risico's (Wiene Bakker, WU)
- 12.20 De QUIZ (Joop Spijker, BGG)

Programma (vervolg)

- 12.35 Lunch of: rondleiding campus (incl. lunch)
- 13:30 Resultaten enquête biodiversiteit gemeenten (Joop Spijker, BGG)
- 13.50 Basiskwaliteit Natuur Gebouwde Omgeving (Hidde Hofhuis, Samen voor Biodiversiteit)
- 14.15 Naar waarde gestuurd beheer: monitoren met biodiversiteitsmaatlat (Dinand Ekkel, Planterra)
- 14.40 Koffie/thee
- 14.55 Workshop 2: Bevorderen biodiversiteit en monitoren daarvan (Joop Spijker, BGG en Jan Verhoeven, KR)
- 15.30 Afronding
- 15.45 Borrel met hapjes
- 16.45 Einde

Vivienne van Sante (gemeente Anhem - voorzitter klantenraad BGG) sloot de klantendag af door de aanwezigen te vragen om in 1 zin te vertellen wat zij meenamen van deze dag.

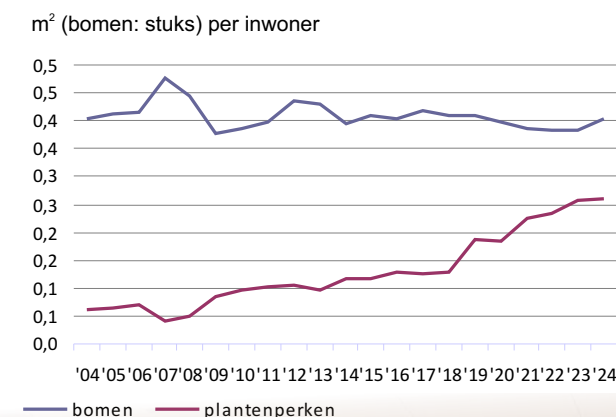
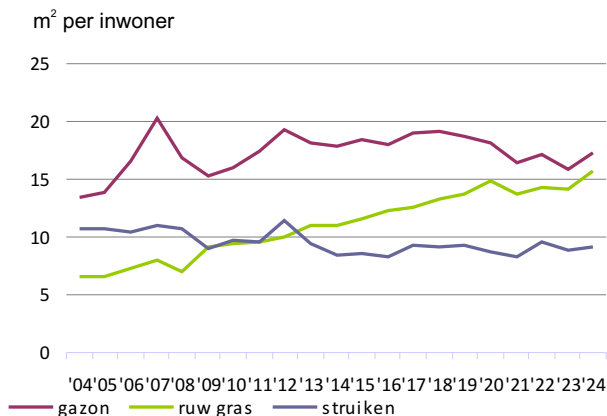
Resultaten benchmark gemeentelijk groen 2024

door Anjo de Jong (BGG)

Op de klantendag zijn de uitkomsten van de Benchmark Gemeentelijk Groen gepresenteerd. De cijfers van het laatste boekjaar (2024) werden getoond en besproken. Vervolgens werd er extra aandacht besteed aan de trends en ontwikkelingen die uit de cijfers bleken. Er werd daarbij ook gekeken naar de kostenbepalende factoren van gemeenten.

Hoeveelheid en samenstelling gemeentelijk groen

Gemiddeld is er per inwoner binnen de bebouwde kom 57 m² groen, waarvan 45 m² basisgroen (bomen, struiken, gazon, ruw gras en plantenperken). Daarmee wordt voor heel Nederland het areaal geschat op ruim 100.000 hectare. In de eerste jaren vanaf 2004 nam die hoeveelheid nog toe. We schatten in dat dit komt door verschillende oorzaken: betere registratie van groen, groenere nieuwe wijken en overdracht van groen vanuit waterschappen. Dit laatste zien we door vooral een toename van de hoeveelheid ruw gras. Een andere trend die we zien is een aanvankelijke afname van struiken ten gunste van gras, maar de hoeveelheid struiken is vanaf 2012 stabiel. Het areaal plantenperken is vooral vanaf 2018 toegenomen, naar verwachting door onderhoudsvriendelijke sortimenten op de markt, maar de toename vlakkt af.

Resultaten benchmark gemeentelijk groen 2024 (vervolg)

Kosten van het groen

De kosten voor het onderhoud van het groen bedroegen in 2024 gemiddeld 53 euro per inwoner. Daarmee schatten we de totale kosten voor het beheer van al het gemeentelijke groen binnen de bebouwde kom op ruim 958 miljoen euro. Dat is een aanzienlijk bedrag maar ten opzichte van de rijksbegroting valt het erg mee (0,2%).

Vanaf 2004 waren de totale kosten aanvankelijk maar licht gestegen en in de periode 2012-2015 zelfs weer iets gedaald. Daarna is er weer een duidelijke stijging te zien, maar de stijging van de kosten loopt achter op de ontwikkeling van de consumentenprijsindex van het CBS.

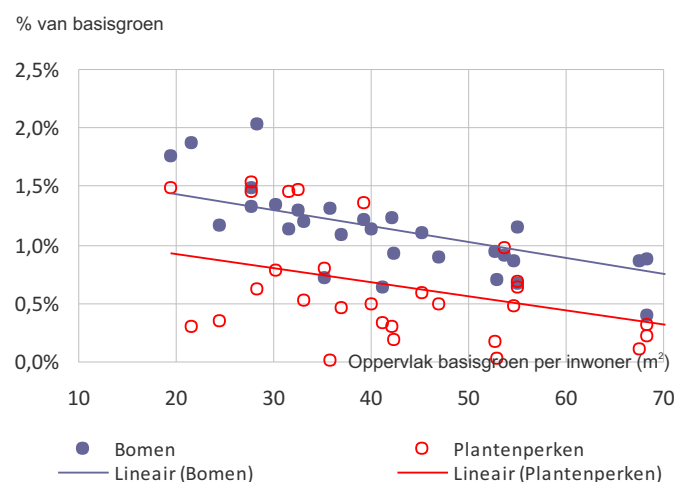
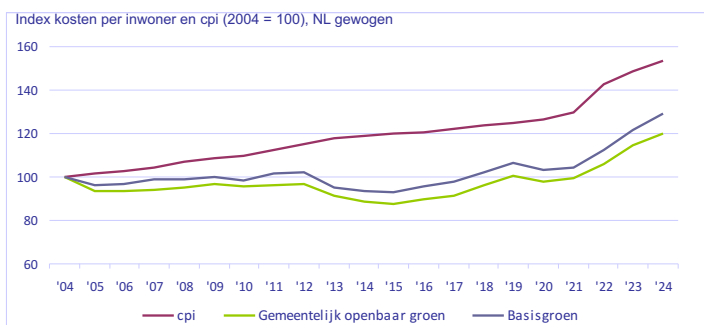
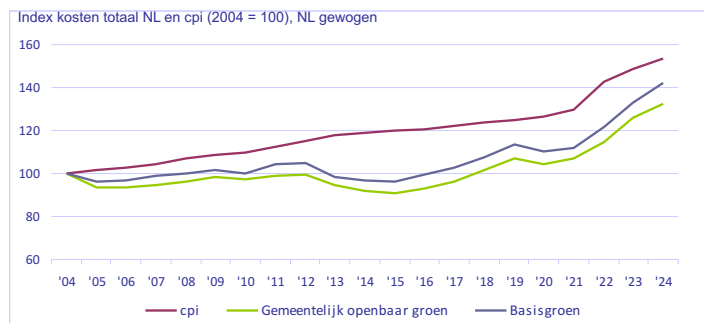
Het grootste deel van de kosten is gemoeid met beheer van struiken (38%), terwijl die 21% van het areaal innemen. Ook het onderhoud van bomen is een belangrijke post (27% van het totaal). Bij bomen moet bedacht worden dat het kroonoppervlak van de individueel beheerde bomen van dezelfde orde grootte is als die van al het andere basisgroen binnen de bebouwde kom. Om dubbeltelling van arealen te voorkomen worden ze echter in stuks en niet in kroonoppervlakte in de benchmark opgenomen.

Verskil tussen gemeenten

Het hebben van veel groen betekent niet per se dat de kosten per vierkante meter omlaag gaan.

Gemiddeld zijn de kosten per vierkante meter basisgroen bij de grotere gemeenten echter wel lager dan bij de kleinere gemeenten, maar dat komt vooral doordat die eerste een groter aandeel gras hebben. Ze hebben dus een gunstigere mix van beheercategorieën groen. Per vierkante meter ruw gras of gazon, maar ook per boom, zijn de kosten bij de grotere gemeenten vaak wat hoger.

Gemeenten met relatief veel groen per inwoner hebben gemiddeld lagere kosten per vierkante meter groen. Dit komt voor een belangrijk deel doordat ook deze groep een voor de kosten wat gunstigere mix van beheercategorieën heeft. Meer groen per inwoner betekent gemiddeld vooral meer gras. Minder groen betekent daarentegen vaak een groter aandeel individueel beheerde bomen. Dat kan namelijk variëren van 0,5% bomen bij gemeenten met veel groen per inwoner (gerekend als 1 m² per boom) tot 2% bomen bij gemeenten met het minste groen per inwoner. Omdat bomen gemiddeld 27% van de kosten van het basisgroen uitmaken geeft 0,5% bomen of 2% bomen een groot effect op de gemiddelde kosten per vierkante meter groen. Hetzelfde geldt in mindere mate voor plantenperken.

Meer informatie

Anjo de Jong
anjo.dejong@wur.nl
0317-485024

Workshop 1: ervaringen met online aanleveren data en ontvangen van interactieve rapportage

door Joop Spijker (BGG) en Erik Bakker (KR)

De Benchmark Gemeentelijk Groen is gemoderniseerd. De data kan tegenwoordig online worden aangeleverd en de deelnemers ontvangen een interactieve rapportage waarmee ze zichzelf eenvoudig kunnen vergelijken met de benchmark op een interactieve manier. In workshop 1 is gekeken naar de ervaringen met deze nieuwe tools.

De aanlevertool bevat!

De eerste vraag was: 'Hoe bevalt het aanleveren van de data in de online omgeving?'. Iedereen die ervaring met aanleveren had, vulde in dat het aanleveren fijn was. Eén iemand vulde in dat het niet uitmaakte en een aantal aanwezigen vulde niet van toepassing in, omdat men niet direct betrokken was bij de data-aanlevering. De overall-conclusie was dat de nieuwe aanlevertool goed bevalt.

Wat zou beter kunnen?

Hierop kwamen verschillende suggesties. Een belangrijke suggestie is om bij de definitie van de beheercategorieën goed aan te sluiten bij de IMBOR. Dat zou de data-aanlevering kunnen vergemakkelijken. Een andere suggestie was om het deelnemende gemeenten die al langer data aanleveren mogelijk te maken terug te kijken in de tijd en dus ook bij de eigen gemeenten ontwikkelingen en trends te kunnen vaststellen. Belangrijk was daarnaast om ook gemaakte opmerkingen van het afgelopen jaar te kunnen terugzien. Die kunnen het aanleveren van data gemakkelijker maken. Voorts was er technisch de wens om het toegezonden wachtwoord ook zelf te kunnen aanpassen. Veel reageerders gaven geen suggestie voor verbetering aan, maar lieten het bij de

mededeling, het aanleveren werkt goed. In de discussie gaf het projectteam aan de verbeteruggesties voor een belangrijk deel al in 2026 te kunnen overnemen. In het begin van het komende jaar wordt een en ander opgepakt en in overleg met de klantenraad ingevuld..

Belangrijke kengetallen m.b.t. het groenareaal

Het blijkt dat het groenareaal voor veel gemeenten interessant is, vooral de arealen uitgesplitst naar beheercategorie en ook de ontwikkeling van het areaal door de jaren heen. Iets minder belang werd gehecht aan de onderverdeling van arealen in subcategorieën.

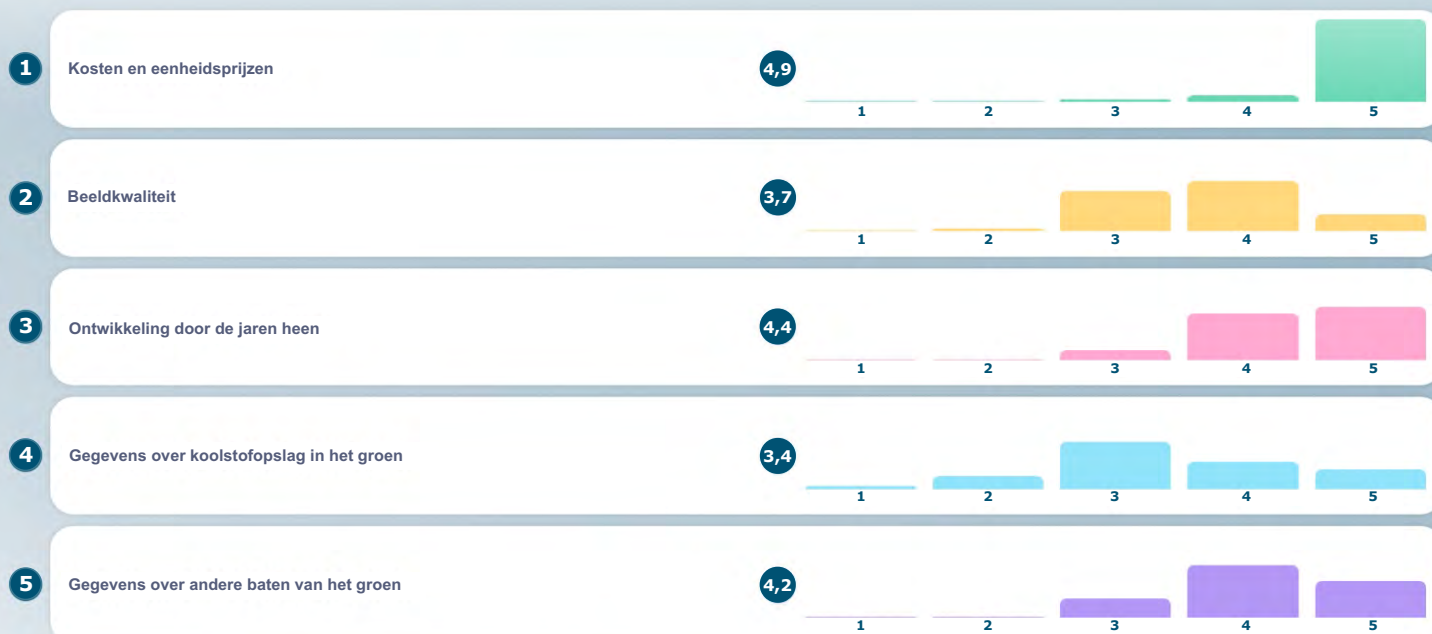
Andere interessante onderwerpen

Uit de beantwoording blijkt dat een veelheid van onderwerpen belangrijk wordt gevonden. Alle vijf bevroegde onderwerpen scoorden redelijk tot zeer hoog. Het meest belangrijk werden de 'Kosten en eenheidsprijzen' genoemd. Een mooie score voor wat toch vanaf de start van indertijd de Databank Gemeentelijk Groenbeheer tot en met nu in de Benchmark Gemeentelijk Groen, altijd het hart van de gegevens vormde. Daarna scoorde de 'Ontwikkeling door de jaren heen' als belangrijkste. Maar ook beeldkwaliteit en andere baten van het groen scoorde hoog. Maar ook de koolstofopslag in het groen werd door veel deelnemers als belangrijk aangeduid. Zie de figuur.

Meer informatie

Joop Spijker
joop.spijker@wur.nl
0317-484990

Wat is naast arealen voor u belangrijk om te benchmarken?

Resultaten Wooclap bij de vraag: Wat zijn voor u belangrijke kengetallen in de benchmark van 1 niet belangrijk tot en met 5 zeer belangrijk.

Biodiversiteit en ecosysteemdiensten in wegbermen in een veranderend klimaat

door Wiene Bakker (WU)

Wiene Bakker (Wageningen University) gaf een presentatie over de effecten van klimaatverandering en maaibeheer op biodiversiteit en ecosysteemdiensten van wegbermen van Rijkswegen.

Er gaat iets mis in de wegberm

Wegbermen zijn veel meer dan een veiligheidsbuffer voor weggebruikers. Ze vormen habitat en verbindingroutes voor planten en insecten. Daarnaast leveren ze -vooral als ze biodivers zijn- ecosysteemdiensten: Ze bergen water, leggen koolstof vast, en bestuivers die in wegbermen leven kunnen landbouwgewassen bestuiven. Bovendien kan biodiversiteit in wegbermen risico's zoals erosie en bermbranden beperken. Toch laat data uit langjarig onderzoek zien dat de biodiversiteit (planten) van wegbermen van Rijkswaterstaat de afgelopen decennia licht achteruitgaat, terwijl grassen en verruigde vegetatie juist sterk toenemen. Dit leidt tot een afname van kruiden en bloemen – en daarmee waarschijnlijk ook tot een daling van bepaalde ecosysteemdiensten. Opvallend was bijvoorbeeld de toename in het aantal bermbranden. In datasets van andere graslanden (natuurgraslanden, dijken en andere niet-gemeentelijke wegbermen) was een soortgelijke trend in de biodiversiteit te zien.

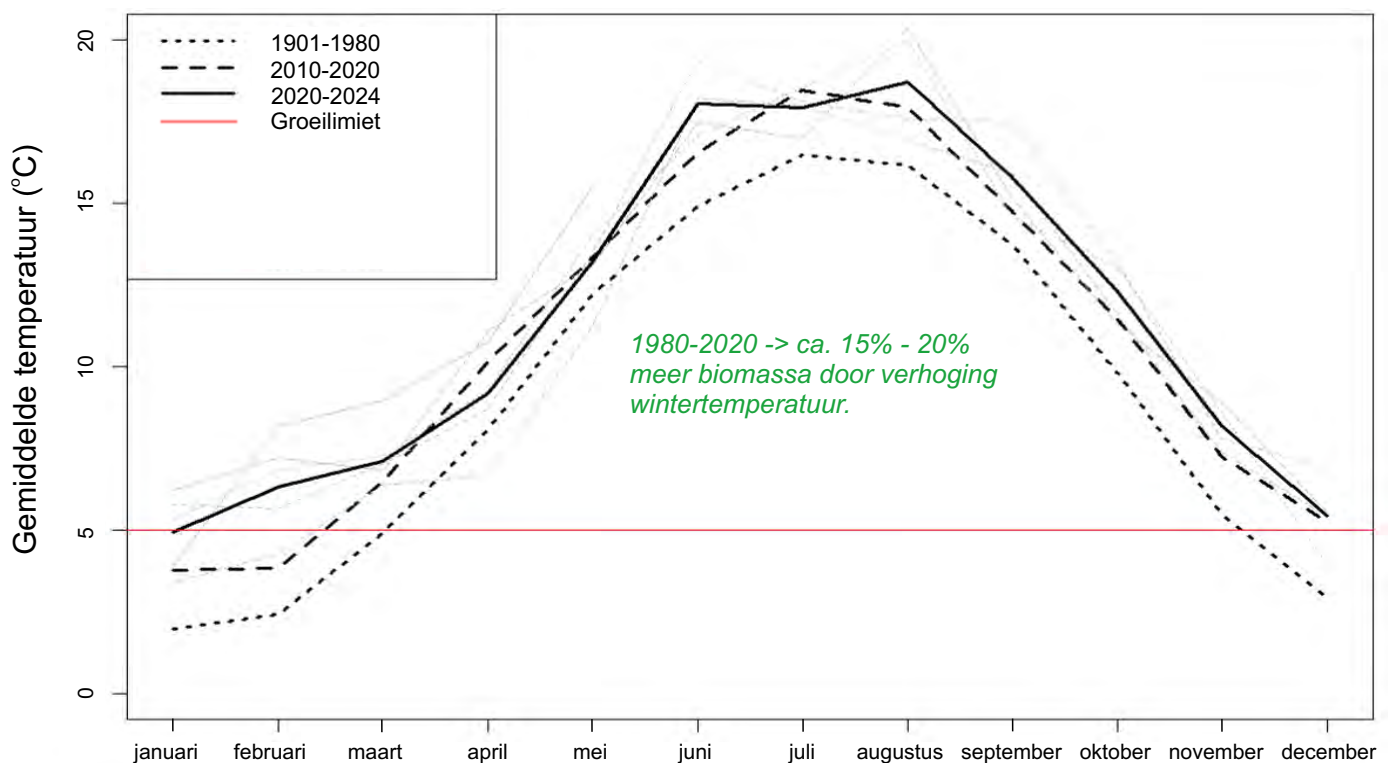
Klimaatverandering en suboptimaal beheer als drijvende krachten

Een belangrijke oorzaak blijkt de impact van hogere wintertemperaturen: het groeiseizoen wordt hierdoor langer en de biomassa neemt hierdoor met 15–20% toe (1980–2020). Ook het veranderde maaibeheer in productieve bermen van Rijkswegen speelt een rol. Daar wordt sinds 2013 nog maar één keer per jaar gemaaid (in de nazomer - vroege herfst, daarvoor 2x per jaar). Dit drukt kosten, maar vergroot de kans op bermbrand (die vinden vooral in de zomer plaats) met meer dan 50% en stimuleert verruiging.

Maaixperiment: Ander maaibeheer als oplossing

Een maaixperiment (2021–2023); we varieerden maaidatum, maaifrequentie en maaihogte en voerden maaisel altijd af, met metingen tot en met 2024, laat zien dat biodiversiteit én ecosysteemdiensten gelijktijdig te versterken zijn met een slimme keuze van maairegimes. Het optimale maaibeheer hing af van de productiviteit van de berm.

In hoogproductieve bermen (meeste bermen op kleigrond) bleek een lage eerste maaibeurt in juni (opvallend genoeg leidde hoog maaien tot minder goede resultaten) en een late tweede maaibeurt in de herfst de beste resultaten op te leveren ten opzichte

Biodiversiteit en ecosysteemdiensten in wegbermen (vervolg)

van de controlebehandeling (een maaibeurt in eind augustus). Dit regime leidde tot een sterke toename (24% in de productiefste bermen) van plantendiversiteit, een toegenomen soortenrijkdom van grond-bewonende insecten, sterk verminderd brandgevaar, minder vegetatiebiomassa (15-20%), en waarschijnlijk een stevigere berm met minder erosierisico. Op koolstofopslag, waterberging, en andere insecten (naast grond-bewonende insecten) zagen we geen effecten. Echter verwachten we op basis van de literatuur en de waargenomen trend in het experiment, dat dit maaibeheer waarschijnlijk ook voor deze aspecten van biodiversiteit en ecosysteemdiensten positieve resultaten zou leveren op lange termijn.

In laagproductieve bermen (meeste bermen op zandgrond) leidde een keer maaien in de herfst tot de beste resultaten.

Andere lessen

Tijdens het onderzoek leerden we ook dat de aanleg van de wegberm erg belangrijk is. Start je met een bovenlaag met veel fosfaat (bijvoorbeeld bemeste grond) dan is het veel lastiger om een biodiverse berm te krijgen. Is er niks meer aan te doen, dan kan inzaaien (inheemse planten aangepast aan het lokale ecosysteem) op open bodem een optie zijn. Als dat ook geen optie is, is alternatief maaibeheer met twee beurten, de eerste rond begin mei en de tweede in de herfst, een veelbelovend regime. Dit alternatieve maaibeheer kan ook een goede optie zijn in laagproductieve bemeste systemen, en in systemen die worden omgezet van gazonbeheer of landbouwgrond naar natuur, en in graslanden die bijna alleen uit gras (heel weinig bloemen) bestaan.

Gefaseerd maaibeheer hebben wij niet onderzocht, maar wij zagen aanwijzingen dat dit verstandig was. Het is dan wel slim om de maaifrequentie niet omlaag te doen. Dat betekent dat het in laagproductieve graslanden/bermen slim is delen 2x per jaar te maaien (zeker als er een brandrisico is) en andere delen te laten staan in de winter. In hoogproductieve systemen is het slim delen 3x per jaar en delen 1x per jaar te maaien.

Het is wel verstandig om niet blind overal hetzelfde maairegime toe te passen. Als er vogels broeden in het grasland of zeldzame soorten planten voorkomen, kan een ander afgestemd maaibeheer geschikter zijn. Voor gemeentelijke graslanden waar men klaagt over dat het er niet netjes uitziet, kan een goed doordacht, frequenter maaibeheer worden overwogen. Dit is niet in alle gevallen ongunstig voor de biodiversiteit. Als het in de toekomst nog warmer wordt, of juist weer kouder (door het vertragen of stilvallen van de golfstroom), moet maaibeheer weer worden heroverwogen.

Meer informatie

Wiene Bakker
wiene.bakker@wur.nl

[Klik hier voor de presentatie](#)

Onderzoeklocatie Elst A325 Juni 2021

Resultaten enquête biodiversiteit gemeenten

door Joop Spijker (BGG)

In het kader van de Benchmark Gemeentelijk Groen (BGG) is in 2025 onderzocht in hoeverre Nederlandse gemeenten biodiversiteit bevorderen binnen hun openbaar groen. Tijdens de klantendag werden de resultaten gepresenteerd door Joop Spijker.

De enquête

In 2025 onderzocht de Benchmark Gemeentelijk Groen (BGG) in hoeverre Nederlandse gemeenten biodiversiteit bevorderen binnen hun openbaar groen. In totaal vulden 97 gemeenten de enquête in, waaronder twee samenwerkingsverbanden, wat neerkomt op gegevens van 107 gemeenten (ruim 31% van alle Nederlandse gemeenten). Alle gemeenten geven aan actief of impliciet te werken aan biodiversiteit; bijna 80% stuurt hier expliciet op.

Inrichting en aanleg van biodivers groen

Het onderzoek laat zien dat gemeenten op grote schaal maatregelen nemen bij inrichting en aanleg van groen. Zo besteedt 97% aandacht aan biodiversiteit bij nieuwe groenvoorzieningen en zet een groot aandeel in op omvorming van gazon naar kruidenrijk grasland, en op het gebruik van inheemse bomen, struiken en kruiden. Ook worden vaker natuurvriendelijke oevers aangelegd en wordt er gewerkt met gebiedseigen zaadmengsels. Daarnaast noemen gemeenten aanvullende initiatieven zoals het stimuleren van dood hout, aanleg van mantel-zoomstructuren, vergroening van versteende gebieden, en het inzetten van stadsecologen.

Milieu en abiotiek

Op het gebied van milieu en abiotiek voeren veel gemeenten maatregelen uit, zoals het verbeteren van groeiplaatsen (89%), beperken van meststoffen en het verspreiden van blad in plaats van afvoeren. Ook houden ze rekening met de keuze van beplanting met sturing water/bodem. Ook wordt in sommige gemeenten geëxperimenteerd met bokashi, lokale compostering en het laten liggen van snoeihout.

Ecologisch beheer

Bij ecologisch beheer geven gemeenten aan dat zij vooral inzetten op minder en gefaseerd maaien, het afvoeren van maaisel, en het laten overstaan van vegetatie in de winter. Daarnaast blijven dode bomen vaker staan en wordt snoeihout in plantsoenen verwerkt. Minder vaak toegepast zijn ecologisch slootbeheer en verminderd beheer in beplantingsvakken.

Soortenbeheer

Op het gebied van soortenbeheer plaatsen veel gemeenten voorzieningen als vleermuiskasten (72%), insectenhôtels (71%), vogelkasten (62%), en worden er faunapassages en paddenpoelen aangelegd (62%). Extra initiatieven variëren van bijenkasten tot amfibievriendelijke kolken en het creëren van microhabitats.

Tabel 2 (uit het rapport). Antwoorden op de vraag 'Wat doet uw gemeente aan inrichting en aanleg van biodivers groen?'.
n %

	n	%
Aanleg van nieuwe groenvoorzieningen met aandacht voor biodiversiteit	94	97
Omvorming van gazon naar kruidenrijk groen	83	86
Aanplant van inheemse bomen	81	84
Aanplant van inheemse struiken	77	79
Aanplant van inheemse kruiden of plantvakken / gebruik gebiedseigen zaadmengsels / 'gebruik' spontane vegetatie	71	73
Omvorming van sierbeplanting naar meer natuurlijke beplanting (bij herinrichting)	61	63
Aanleg van natuurvriendelijke oevers (vervanging harde oevers)	52	54

Resultaten enquête biodiversiteit gemeenten (vervolg)

Ecologische samenhang en netwerken

Ook werken gemeenten aan ecologische netwerken, waarbij vooral verbindingen met het buitengebied en stedelijke groenstructuren worden versterkt.

Aandeel ecologisch beheerd groen

Gemeenten schatten dat gemiddeld 35–40% van hun gemeentelijk groen ecologisch wordt beheerd, vooral gras- en kruidenvegetaties (44%) en oevers (36%). Voor plantsoenen, borders en bomen liggen de percentages iets lager.

Monitoring

Een belangrijk aandachtspunt is de monitoring. Slechts 13% van de gemeenten monitort biodiversiteit structureel en stadsbreed, een derde monitort incidenteel en 35% monitort helemaal niet. Monitoring vindt vaak plaats in samenwerking met vrijwilligersorganisaties (IVN, Vogelbescherming), naast meetnetten door professionals. De meest gemonitorde soortgroepen zijn planten, insecten en vogels.

Borging en uitvoering

Wat betreft borging is ecologisch beheer bij drie kwart van de gemeenten opgenomen in beleid. Minder goed geregeld zijn echter budget (slechts 27% vindt dit voldoende) en het formuleren van concrete doelen of prestatie-indicatoren (19%). Gemeenten benoemen dat uitvoering vaak projectmatig gebeurt en dat structurele financiering of duidelijk beleid soms ontbreekt.

Conclusie

Gemeenten zetten breed in op biodiversiteitsvriendelijk beheer, maar de mate van monitoring en structurele borging blijft achter. Er zijn veel maatregelen in uitvoering, maar verdere professionalisering, met name in het meten van effecten en het formuleren van concrete doelen, is nodig om biodiversiteit duurzaam te versterken.

Meer informatie

Joop Spijker
joop.spijker@wur.nl
0317-484990

[Klik hier voor de presentatie](#)

Basiskwaliteit Natuur Gebouwde Omgeving

door Hidde Hofhuis (Samen voor Biodiversiteit)

Tijdens de BGG-klantendag gaf Hidde Hofhuis een presentatie over Basiskwaliteit Natuur (BKN) in de bebouwde omgeving.

Basiskwaliteit Natuur in de bebouwde omgeving

De bebouwde omgeving - met al onze steden en dorpen - vormt een belangrijk leefgebied voor veel algemene planten- en diersoorten. Helaas staat dit leefgebied steeds meer onder druk door habitatverlies, verdichting, verslechtering van bodem- en waterkwaliteit en toenemende verstoringen zoals licht- en geluidsoverlast. Daardoor nemen ook algemene soorten in aantal af. Deze ontwikkelingen hebben niet alleen gevolgen voor de biodiversiteit, maar tasten ook de leefbaarheid, gezondheid en klimaatbestendigheid van onze woonomgeving aan.

In het rapport 'Basiskwaliteit Natuur in de bebouwde omgeving' wordt gekeken welke condities nodig zijn om Basiskwaliteit Natuur (BKN) in de bebouwde omgeving te realiseren. BKN staat voor het verbeteren van de condities die nodig voor een leefgebied waar algemene planten- en diersoorten algemeen blijven. Hiermee draagt BKN bij aan het behoud en herstel van biodiversiteit buiten natuurgebieden. Dit heeft ook voordelen voor diverse ecosysteemdiensten zoals verkoeling, waterberging en recreatieve waarde. Daarmee draagt BKN bij aan het welzijn van inwoners en de veerkracht van stedelijke ecosystemen. Basiskwaliteit Natuur vormt daarmee de basis voor een gezonde leefomgeving voor mens, dier en plant.

Centraal in het rapport staat een maatlat die invulling geeft aan de condities die nodig zijn om Basiskwaliteit Natuur te realiseren in de bebouwde omgeving. Deze

condities gaan over inrichting, abiotiek (milieu) en beheer. De condities over inrichting richten zich enerzijds op de kwantiteit (voldoende natuurlijke elementen) en anderzijds op de kwaliteit (hun ecologische waarde en gebiedseigenheid). Een gezonde abiotiek en ecologisch beheer versterken deze kwaliteit. De maatlat benadrukt een systeembenadering, waarbij de condities gezamenlijk de ecologische basis vormen die nodig is voor een gezonde leefomgeving. De advieswaarden voor de condities bieden een eerste richting om mee aan de slag te gaan. Ze geven inzicht in de verschillen tussen de bebouwde landschapstypen en de mate van verstedelijking, zodat gestuurd wordt op een gebiedseigen Basiskwaliteit Natuur.

Met het rapport krijgen beheerders inzicht in de opgave voor de realisatie van Basiskwaliteit Natuur in de bebouwde omgeving. Hiermee kan gericht worden gestuurd op behoud en verbetering van de natuurkwaliteit. Door te werken aan BKN wordt een ecologische basis gerealiseerd die zorgt voor een gezond en veerkrachtig leefgebied voor algemene planten- en diersoorten. Dit draagt bij aan een groene en leefbare bebouwde omgeving waarin mens en natuur in balans samenleven.

Het rapport is een eerste versie die op basis van praktijkervaringen zal worden getoetst en verbeterd. Daarnaast wordt er gewerkt aan een aparte uitwerking voor het landelijk gebied.

Meer informatie

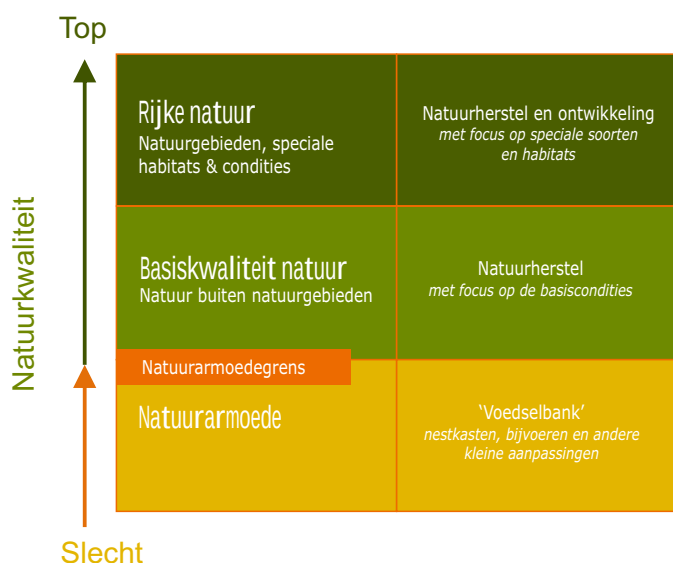
Hidde Hofhuis

hidde.hofhuis@samenvoorbiodiversiteit.nl

[Klik hier voor de presentatie](#)

[Klik hier voor het rapport](#)

[Wat doen we aan verbetering?](#)

Sturen op biodiversiteit in de openbare ruimte: de Biodiversiteitsmaatlat

door Dinand Ekkel (Planterra)

Op de klantendag hield Dinand Ekkel van Planterra uit Leusden een inleiding over de biodiversiteitsmaatlat.

In steeds meer gemeenten is biodiversiteit onderdeel van de groenvisie. Maar, als je biodiversiteit in je gemeente belangrijk vindt, is het dan niet raar dat een strak gemaaide berm doorgaans als goed wordt beoordeeld terwijl een weelderige berm vol inheemse grassen een onvoldoende krijgt? Planterra en Beheeraccent wisten negen gemeenten te enthousiasmeren voor de ontwikkeling van de Biodiversiteitsmaatlat 1.0.

De biodiversiteitsmaatlat

De Biodiversiteitsmaatlat is een set van 14 condities die de voorwaarden scheppen voor een goede biodiversiteit. Het zijn biotische en a-biotische factoren, zoals diversiteit aan beplanting, glooiing in het landschap, het al dan niet aanwezig zijn van water of de verbindingen tussen groene elementen.

Het sluit naadloos aan bij de systematiek van het overheidsprogramma BasisKwaliteit Natuur (BKN) wat ook op de klantendag werd gepresenteerd.

De Biodiversiteitsmaatlat gaat echter iets verder, per conditie zijn een A, B en C niveau beschreven, waarbij A het meest wenselijke en C het minst wenselijk is. Die A is dus de weelderige berm, de C het strak gemaaide gazon zonder kruidachtige gewassen.

Met de Biodiversiteitsmaatlat kan de gemeente de condities voor biodiversiteit in de gemeente scoren, een nulmeting uitvoeren en na het nemen van maatregelen het effect meten, afspraken maken over ecologisch beheer met aannemers en ambities formuleren en monitoren.

Vervolg

Met deze negen gemeenten en het CROW wordt bekeken hoe de maatlat 1.0 kan worden doorontwikkeld. Planterra en Beheeraccent gaan echter ook graag zelf met gemeenten in gesprek om te bezien hoe de maatlat in de context van het biodiversiteitsbeleid en – beheer van een gemeente verder kan worden geïmplementeerd.

Meer informatie

Dinand Ekkel (Planterra)
dinand.ekkel@planterra.nl

[Klik hier voor de presentatie](#)

Organisch materiaal in bosplantsoen.

	A	B	C
Blad	Het blad blijft overal liggen waar kan	Blad wordt vooral opgeruimd langs de randen en in het vak liggen geen grote hopen blad	In principe wordt het blad overal opgeruimd
Dood hout	Er is liggend en staand dood hout aanwezig	Er is liggend of staand dood hout aanwezig	Er is geen liggend of staand dood hout aanwezig
Levend materiaal	Grond grotendeels bedekt; nauwelijks kale plekken	Enkele open plekken of minder soortenrijkdom op de grond	Nauwelijks levende vegetatie aanwezig, overwegend kale grond

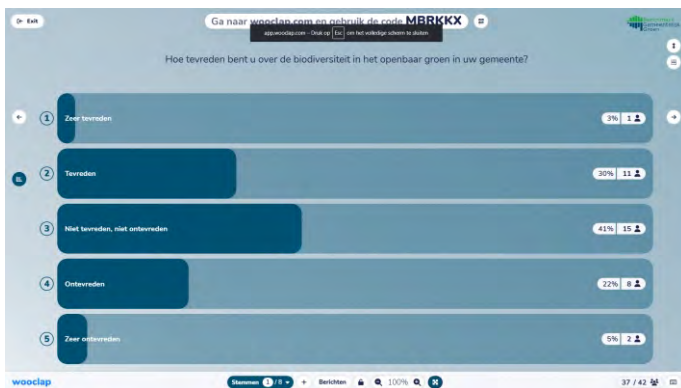
Workshop 2: Bevorderen biodiversiteit en monitoren daarvan

door Joop Spijker (BGG) en Jan Verhoeven (KR)

Bijna aan het eind van het programma was er de interactieve workshop over biodiversiteit. Tijdens deze workshop werden een aantal vragen aan de aanwezigen gesteld.

Vraag 1: Hoe tevreden bent u met de biodiversiteit in het openbaar groen in uw gemeente

Uit de beantwoording blijkt dat de tevreden en de ontevreden zich redelijk in evenwicht houden. Echter anders bekeken, om iedereen minimaal tevreden met de biodiversiteit in de eigen gemeente te krijgen moet er bij ruim twee-derde van de respondenten een en ander verbeteren.

Vraag 2: Wat kan er beter bij de biodiversiteit van het openbaar groen in uw gemeenten

Op de open vraag naar wat er beter kan bij uw gemeenten over biodiversiteit kwam een heel scala aan antwoorden. Als je ze nader groepeerd en ook rekening houdt met aantal likes, dan komen samengevat de volgende onderwerpen naar voren waar verbeteringen mogelijk zijn:

- Zo'n twintigmaal was draagvlak bij bewoners of bewonersparticipatie genoemd
- Veel genoemd was ook aandacht voor biodiversiteit al bij de aanleg, zoals:
 - o Ecosysteemgerichte aanpak
 - o Onverhard oppervlak groter
 - o Rijk sortiment met ook aandacht voor middelhoge beplanting, mantelzoom vegetatie
 - o Ook inplannen bosplantsoen in nieuwe wijken
- Ook werd veel gewezen op behoefte aan meer ecologische kennis op de beheerafdeling, maar ook interactie met de civiele collega's of meer fte's voor stadsecologen
- Verder ook veel beheer-gerelateerde verbeterpunten, zoals:
 - o Afvoeren van maaisel
 - o Niet alles vroeg in het jaar maaien
 - o Dood hout laten liggen
 - o Ander onderhoud van plantvakken

Vraag 3: Wat vindt u de belangrijkste ecosysteemdienst van het gemeentelijk groen in uw gemeente? (max. 3 opties)

Interessant was ook de vraag naar wat de belangrijkste ecosysteemdiensten zijn van het

openbaar groen. Men kon meerdere antwoorden geven. Het resultaat was als volgt:

Biodiversiteit	81%
Klimaatadaptatie (hitte)	58%
Leefbaarheid	56%
Menselijke gezondheid	44%
Aankleding van de stad	33%
Klimaatadaptatie (water)	25%

Biodiversiteit werd door meer dan 80% van de aanwezigen als belangrijkste ecosysteemdienst genoemd. Verder scoorden hoog: werking tegen hittestress en bijdrage aan leefbaarheid en menselijke gezondheid.

Vraag 4: Hoe belangrijk vindt u opname van biodiversiteit in de benchmark?

Hieruit bleek dat 68%% van de respondenten dit belangrijk vindt en 32% zeer belangrijk. Een belangrijke uitkomst voor de doorontwikkeling van de benchmark. De klantenraad en het projectteam kunnen er hun voordeel mee doen.

Vraag 5: In welke beheercategorie doet u nu het meeste voor biodiversiteit?

Heel duidelijk is dat beheerders nu vaak kansen benutten in de gras- en kruidenvegetatie als het gaat om biodiversiteit.

Vraag 6: Monitort u biodiversiteit?

Uit de antwoorden kwam naar voren dat 90% van de respondenten iets aan monitoring doet. Bij 50% is dit echter fragmentarisch. Bij 38% monitort men structureel enkele soorten. Slecht 1 respondent meldde dat structureel veel soorten worden gemonitord.

Meer informatie

Joop Spijker
joop.spijker@wur.nl
0317-484990

De QUIZ

Joop vrolijkt op verzoek van de klantenraad de klantendag elk jaar weer op met De QUIZ. De quiz bestond dit jaar uit negen eenvoudige vragen.

Vraag 1. Welke 3 gemeenten zijn kampioen tegelwippen in 2025?

- a. Zwolle, Terneuzen, Heeze-Leende
- b. Venlo, Roosendaal, Valkenburg aan de Geul
- c. Utrecht, Zeist, Bernheze
- d. Arnhem, Vlaardingen, Boekel

Vraag 2. Welke van onderstaande uitspraken is juist?

- a. De mediaan is altijd precies gelijk aan het gemiddelde
- b. De mediaan is nooit gelijk aan het gemiddelde
- c. De mediaan is meestal hoger dan het gemiddelde door dissonantie
- d. De mediaan is meestal lager dan het gemiddelde door dissociatie
- e. Geen van bovenstaande antwoorden zijn correct

Vraag 3. Wat is de leeftijd van de projectleider van de Benchmark Gemeentelijk Groen?

- a. 55
- b. 60
- c. 65
- d. 70

Vraag 4. Voor de oprichting van de benchmark gemeentelijk groen publiceerde Jaap van Raffé het Informatieplan Databank Gemeentelijk Groen. In welk jaar werd deze publicatie uitgebracht?

- a. 1995
- b. 1996
- c. 1997
- d. 1998

Vraag 5: De voorletters van Jaap van Raffé zijn J.K. Waar staan deze letters voor?

- a. Jacob Kornelis
- b. Jaap Kaïn
- c. Jaap Kees
- d. Jaap Korneel

Vraag 6: Wat is de meest voorkomende boomsoort in het Nederlandse bos?

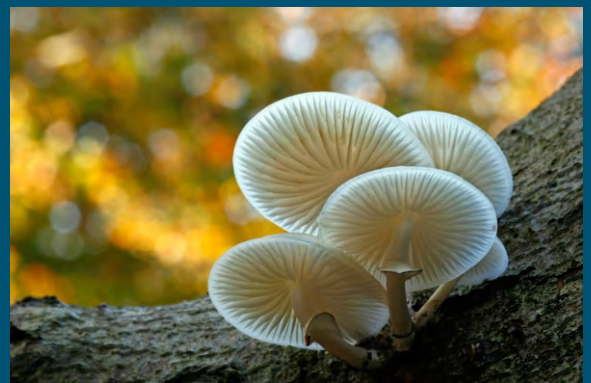
- a. Berk
- b. Grove den
- c. Inlandse eik
- d. Beuk

Vraag 7: Welke gemeente is nooit lid van de klantenraad van de BGG/(DGG) geweest?

- a. Amsterdam
- b. Barneveld
- c. Capelle aan den IJssel
- d. Groesbeek
- e. Haarlem
- f. Utrechtse Heuvelrug

Vraag 8: Welke vogel is groter (lengte in cm)?

- a. Koolmees
- b. Pimpelmees
- c. Staartmees
- d. Groenling

Vraag 9: Hoe heet deze paddenstoel?

- a. Parasolzwam
- b. Porseleinzwam
- c. Prachtamaniet
- d. Poederzwamgast

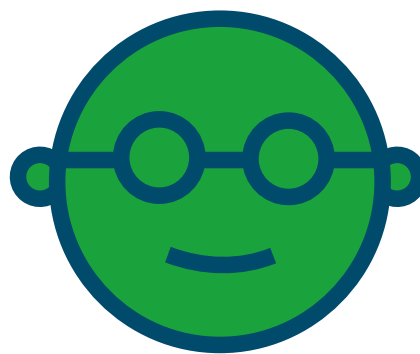
De Quiz

De QUIZ (antwoorden)
1: b, 2: e, 3: c, 4: c, 5: a, 6: b, 7: e, 8: d, 9: b.

De QUIZ (winnaars)

De quiz bleek dit jaar niet heel lastig. De winnaars hadden heel veel vragen goed.

Uiteindelijk won Luuk Gilissen van gemeente Oss. Willem Hoogland (gemeente Tiel) werd tweede en Gerco Schuitemaker (gemeente Deventer) derde. Luuk kreeg een Normenboek, een zeer fraai T-shirt en een chocoladeletter, Willem kreeg ook een Normenboek en een chocoladeletter en Gerco werd afgescheept met alleen een chocoladeletter.

De Quiz

Joop Spijker feliciteert winnaar Luuk Gilissen (Oss) met zijn overwinning. Naast Luuk genieten Willem Hoogland (Tiel) en Gerco Schuitemaker (Deventer) van hun mooie klassering.

